

infoblad

2018

op **Z**

www.op-zet.nl

Zoo **tje** in **Z** deel 2

Leven in **Z** 1:220

Inleiding

In de 19de eeuw besloot een Rosenthalse wol- en lakenhandelaar een diergaarde te beginnen bij de stad Thalbrück. In het infoblad *Zootje in Z deel 1* ging het over de eerstelingen die de diergaarde gingen bevolken. Tegen het einde van de eeuw werd de dierentuin steeds bekender. Er kwamen steeds meer dieren bij: kamelen, dromedarissen, giraffen, walrussen, toekans, een olifantenfamilie en dan nog een mammoet.

Mijn dwaze idee voor een dierentuin waarin alle dieren zelf zijn gemaakt geeft me een reusachtige berg werk, maar wel leuk werk. Elk dier is weer anders: een kameel moet heel anders dan een giraffe. De juiste proporties zijn soms verrassend ook op schaal Z. Vergelijk die nietige toekans maar met de enorme walrus. Tenslotte moest er een olifantengezin komen en daarbij liep het helemaal uit de hand: Ik maakte een mammoet. In principe kun je als Z-fanaat een heel Jurassic park maken.

Colofon

redactie: Robert Thalbrück
contact: thalbruck@op-zet.nl
info: www.op-zet.nl

De website op-zet.nl en de daarbij behorende PDF's verschijnen kosteloos als uitgaven van niet commerciële aard voor hobbyvrienden van spoor Z, 1:220. Zij geven primair de visie van de redactie weer. Voor citaten van derden is de redactie niet aansprakelijk.

Commentaar, aanvullingen en correcties zijn welkom, maar aan eventuele fouten kunnen geen claims worden ontleend. De redactie behoudt zich het recht voor wel of niet te rectificeren.

Geheel downloaden en afdrucken van de PDF's bij de website op-zet.nl (op eigen kosten) is toegestaan, mits niet voor commerciële doeleinden. Geheel of gedeeltelijk kopiëren hiervan naar andere websites is niet toegestaan.

Citaten, afbeeldingen of (deel)uitgaven van de website op-zet.nl en PDF's mogen alleen worden gebruikt voor niet-commerciële doeleinden, mits met voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie van opZ.

8 Puilogen

6 Telganger

9 Oliegezin

Inhoud

- 2** Inleiding
- 4** Nog meer dieren
- 5** Bulten en platvoeten
- 6** Telganger
- 7** Kleine reuzen
- 8** Puilogen
- 9** Oliegezin
- 10** Maak een mammoet
- 11** Stap 1 t/m 4
- 12** Stap 5 t/m 7

Ten zuidoosten van Thal Brück ligt een 19de eeuwse diergaarde. Het was ooit de tweelingmodule van die van het slot Rosenthal. Deze diorama's kon je onderling ruilen. Maar de dierentuin is gegroeid. Beide zijn te vinden op de kaart van de graafschap Thalgau, www.op-zet.nl

Nog meer dieren

Vrijwel geen leverancier voorziet in wilde dieren op schaal Z. Die moest ik dus zelf maken. Infoblad *Zootje in Z deel 1* beschrijft de eerste serie dieren: bizon, buffel, eland, gnoe, neushoorn, panda, ijsbeer, zebra en zwijn. Ik vond het zo leuk dat er nu nog een tweede lichting volgt voor de klassieke Zoo.

In dit blad gaat het over dromedarissen, kamelen, giraffen, walrussen, toekans, olifanten en tenslotte een mammoet. Een mammoet? Ja, gewoon om te proberen. Daarmee kan ik ook het maakverhaal stap voor stap laten zien.

Dat gaat kortweg als volgt: Op karton druk je alleen de omtrekken van kop en lijf af. Je scant als het ware laag voor laag door zo'n beest heen. Dikke beesten bestaan dus uit meer lagen dan dunnere. Van elke laag teken je een silhouetje, drukt ze af en dan maar knippen.

Poten, horens, manen en staarten worden gemaakt van uitgerold soldeerdraad en er aangeplakt met secondenlijm.

Het is geen wonder dat de dierentuin niet ruim genoeg was voor zoveel beestjes. Eind 19de eeuw wordt die ook uitgebreid...

Het is hier wel een 19de eeuwse diergaarde. Die parken waren nog weinig diervriendelijk. De nadruk lag op een zo beknopt mogelijke wandelroute met zoveel mogelijk dieren in veel te kleine hokken. Maar de diergaarde van Thalbrück was al iets heel bijzonders.

Bulten en platvoeten

Kamelen en dromedarissen kwamen hier rond 1880. Een dromedaris is anders dan een kameel. Hij is ranker, heeft qua bouw zelfs wat weg van een lama en maar één bult. De kameel is met zijn schofthoogte van 9,5mm groter en zwaarder gebouwd en heeft twee bulten. Waar hij voorkomt in koude gebieden heeft hij een dikke wollen vacht (geschikt voor de wolhandel). Dat heb ik geprobeerd ook opZ weer te geven.

Met een penseeltje vloeibaar hout heb ik de vacht steeds ruller gemaakt en opgedikt. Vooral kamelen hebben iets arrogants in de houding van hun kop. Dat uitgesproken knorrige snuitwerk en die opgeheven kop heb ik geprobeerd zo te detailleren. In een woestijnige omgeving met laag licht komen ze het leukst tot hun recht.

Kamelen en dromedarissen (en ik) hebben platvoeten die voorkomen dat ze in mul zand wegzakken. Die heb ik gemaakt door de tinnen pootjes onderaan flink te pletten.

kameel

voilà 27,3 mm giraffe

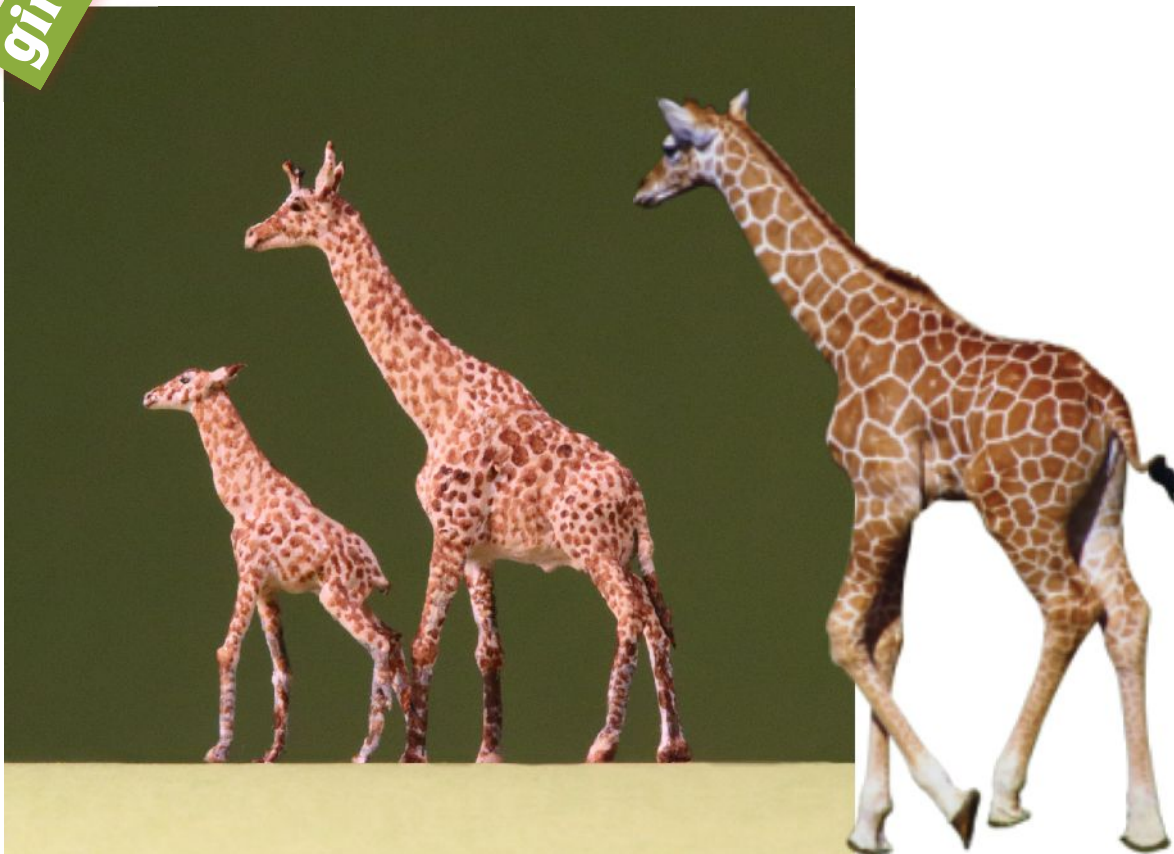
Telganger

Het valt niet mee, een giraffe. Zo kun je in eerste instantie een vormeloos steppedier of een raar suikerbeest blijken te hebben gemaakt. Mijn eerste giraffe van 2004 was wel gelukt, maar eigenlijk weer net té rank.

Deze keer moeten ze correcte proporties en details krijgen. Ze zijn dik zes meter hoog. Giraffen zijn telgangers, dus moeten de pootjes twee aan twee naar voren of naar achteren zodat ze zichzelf niet schoppen. Alleen volwassen giraffen hebben sierlijke kleine hoorntjes. Babygiraffen strekken meestal hun oortjes naar achteren.

Ze moeten ook correct worden beschilderd met de typerende vlekken die de soort bepalen. Want er zijn veel soorten giraffen, donkere met lichte vlekken, nétgiraffen met dunne lijnen en zelfs albino's. In de buik en pootjes houden de vlekken op. In Thalbrück kwamen ook deze rond 1880 aan, per schip over de Thalsee, een merkwaardig gezicht.

giraffe

Puilogen

Een walrus is groot! Dat valt pas op als je er later reuzentoekans naast zet. Je denkt in eerste instantie dat je fout zit, maar hij is écht reusachtig: 4 meter 50! Hier heb ik het skelet uit vijf laagjes karton gemaakt, de vinpoten naar buiten gebogen en de achterpoten ook nog omgeklapt naar voren. Ik heb ze ooit eens geschilderd en maakte die na.

Detail uit het schilderij "mothers warmth" van Robert

Walrussen hebben lange slagstanden die ik heb gesneden uit een zeer dun reepje soldeertin. Die puilogen maakte ik door met een heel dun penseeltje steeds een minuscuul druppeltje vloeibaar hout op de juiste plek te stippelen. Ik liet ze drogen en nog eens...net zolang tot er een puiloog ontstond. Wel is het lastig om ze precies op de juiste plek te krijgen. Maar om in de 19de eeuw een walrus in de diergaarde te krijgen was nog veel lastiger. En toch lukte dat.

walrus

Kleine reuzen

In 1894 kocht men zes toekans, maar na drie maanden waren er slechts drie over... Het eerste wat bleek toen ik reuzentoekans ging maken is, dat ze op schaal helemaal niet 'reuze' zijn, maar nét 3mm. Dat is een verschrikkelijk gepeuter, vooral om hun snavels met dat natte spul nog een puntje te geven. Ik nam dan maar genoeg met een soort lange druppel en liet die drogen. Daarna schuurde ik ze tot hun snavelvorm.

Bij het beschilderen moet je compromissen sluiten met wat nog nét zichtbaar is: de opvallende geeloranje snavel, het zwarte lijf en de witgele keelvlak. Verder kom ik niet. Dat blauwe oog, de rode staarvlak enz. zijn al bijna niet meer te zien, laat staan te doen. Macrofoto's zijn meedogenloos, maar wel bruikbaar om jezelf te corrigeren. De pincet op de foto is op ware grootte. (112mm lang).

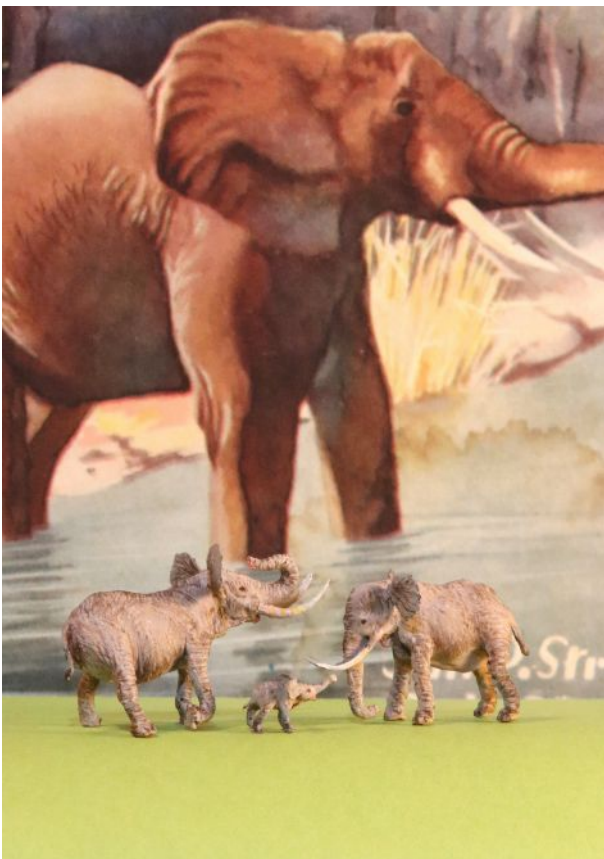
toekan

Oliegezin

Ik ga olifanten maken. De keuze viel meteen al op Afrikaanse olifanten, vanwege de oren. Indische hebben voor mijn gevoel oren als een gekrompen kledingstukje. Het moet een heel oliegezin worden, met kind. Het mannetje is het grootst. In 19de eeuwse dierentuinen had men weinig oog voor de sociale structuur van olifanten. Er is dus geen sprake van een kudde met matriarch en solitaire stieren, maar van een keurig Biedermeier olifanten gezin.

De poten zijn hier zo dik dat ik het soldeer-draad niet hoef uit te rollen. Wel moet ik twee paar slag-tanden maken en die grote oren. Het is allemaal uit soldeerdraad en daarom een hoop werk. Het beschilderen is nog een hele uitdaging, maar dat maakt er pas échte olifanten van. Wist je dat een Z-olifant net zo groot is als één oud-Hollandse cent? 17mm is in werkelijkheid 3,74 meter.

maak een mammoet in 7 stappen

Eigenlijk slaat het natuurlijk helemaal nergens op, maar na het maken van de familie olifant wil ik ook een mammoet, al was het alleen maar voor de grootte op schaal **Z. Daarmee kan ik ook nog eens het maakverhaal van de dieren stap voor stap laten zien. Dat verhaal volgt hier in zeven stappen:**

Stap 1

Teken de kop en romp van de mammoet uit in een negental lagen. Knip ze een voor een uit en plak de lagen op elkaar met houtlijm. Zo ontstaat er een soort getrapte mammoet van karton, maar zonder poten. Die moeten nu worden gemaakt.

Stap 2

Maak de vier poten van soldeerdraad. Zet ze in de vorm, plat de uiteinden af om ze aan de romp te kunnen plakken. De voetjes maak je door de poten onderaan een beetje in elkaar te drukken. Je kunt ze rondom nog inkrassen om huidplooien te suggereren.

Stap 3

Maak de slagstanden ook van tindraad. Druk de draad plat tot "slagtanddikte" en snijd er dan twee lange wiggen uit, afronden en buigen tot ze eruit zien als slagstanden. Plat de eindjes weer af. Nu nog een paar oren van platgedrukt draad en een staartje. Plak alles op z'n plek en laat de boel dan drogen.

Stap 4

Nu is het skelet klaar. Maak een oplossing van vloeibaar hout met water en een drupje houtlijm. Het moet de viscositeit hebben van dikke yoghurt en kan met een penseel worden verwerkt. Dik het frame in laagjes op tot er geen kartonrandje meer is te zien.

Stap 5

Zet met het penseeltje vloeibaar hout de details een beetje aan: ogen, oren, diverse spierbundels, huidplooien etc. Dan nog de onregelmatigheden wegwerken, putjes, rafeltjes en dergelijke, net zolang tot het er uitziet als een n tte mammoet. Na het uitharden eventueel correcties aanbrengen met fijn schuurpapier of vloeibaar hout.

Stap 6

Nu is het nog wel een erg *blote* mammoet. Pluis met wat restjes bruine borduurzijde of wol een slordige vacht bij elkaar. Plak het in kleine plukjes op de juiste plekken met houtlijm. Gebruik extra dun vloeibaar hout om de vacht met het geheel te vervloeien.

Stap 7

Is de zaak stevig, dan kun je de mammoet beschilderen met acrylverf in passende kleuren. De details maken het geheel echt af. Het schilderen moet wel heel precies gebeuren: ogen, oren, bek, schaduwtdjes, huidrimpels, tenen aan de poten etc.

en mail je mammoet eens als hij klaar is...

D'r zou hier ergens een mammoet zitten, zeggen ze...

Flauwekul!
die zijn toch al lang uitgestorven...

